

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

DIBATSELA 2014

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 100

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 15.

ELA HLOKO:

- Diriša rubriki ye ge o swaya ditaodišo (Lephephe la 3, Karolo ya A).
- Meputso ya 0–50 e arotšwe ka magato a mahlano a ditlhalošo.
- Mo go diteng, polelo le setaele, le legato le lengwe le le lengwe la magato a ditlhalošo a mahlano le arotšwe ka dikarolwana tše pedi, e lego legato la godimo le la fase go lebeletšwe kabo ya meputso le ditlhalošo.
- Sebopego ga se sa arolwa ka legato la godimo le la fase.

KAROLO YA A: RUBRIKI YA GO SWAYA DITAODIŠO TŠA SEPEDI LELEME LA GAE [MEPUTSO YE 50]

Dinyakwa		Bokgoni bja go ikgetha	Bokgoni bja maemo	Bokgoni bja magareng	Bokgoni bja motheo	Ga go bokgoni
DITENG LE PEAKANYO (Go araba dipotšišo) Tatelano ya dikgopolo ge go dirwa peakanyo Temogo ya morero,baamogedi ba tshedimošo le dikamano MEPUTSO YE 30	Legato la godimo	28–30 -Bokgoni bja go araba potšišo ke bja maemo a godimodimo go fetiša. -Dikgopolo tše bohlale, tša go hlohla mabjoko tšeo di tšwelego mahlalagading. -Peakanyo le tlemagano ke tšeo di ikgethilego go akaretšwa matseno, mmele le mafetšo.	22–24 -Potšišo e arabilwe gabotsebotse. -Dikgopolo di kgahliša kudu ebile di sepelelana le hlogo/sererwa. -Peakanyo le tlemagano ya dikgopolo ke tše botsebotse go akaretšwa matseno, mmele le Mafetšo.	16–18 -Karabo e a kgotsofatša. -Dikgopolo di tlemagane ebile di a kgodiša. -Peakanyo le tlemagano ya dikgopolo ke tše kaone go akaretšwa matseno, mmele le mafetšo.	10–12 -Tlemagano ya dikgopolo ga se ya maleba. -Dikgopolo ga di tšwelele gabotse ebile ga di bontšhe boitlhamelo. -Tatelano ya le tlemagano dikgopolo di tšwelela gannyane.	4–6 -Molekwa o tšwele tseleng kudukudu -Dikgopolo di hlakahlakane ebile ga di nepiše. -Dikgopolo ga di nepiše hlogo ebile di a ipoeletša. -Ga go tatelano le tlemagano ya dikgopolo.

		25–27	19–21	13–15	7–9	0–3
	<u>Legato la fase</u>	-Bokgoni bja go araba potšišo ke bja maemo a godimodimo. -Dikgopolo tše bohlale tša go tšwa mahlalagading. -Bokgoni bja maemo a godimo bja go beakanya le go tlemaganya dikgopolo go akaretšwa matseno, mmele le mafetšo.	-Potšišo e arabilwe gabotse. -Dikgopolo di kgahliša ebile di sepelelana le hlogo/sererwa. -Peakanyo le tlemagano ya dikgopolo ke tše botse go akaretšwa matseno, mmele le Mafetšo.	-Potšišo e arabilwe ka mo go kgotsofatšago eupša ga se ya hlaka gabotse. -Tlemagano ya dikgopolo e a kgotsofatša ebile e a kgodiša. -Peakanyo le tlemagano ya dikgopolo di a kgotsofatša go akaretšwa matseno, mmele le mafetšo.	-Molekwa o tšwele tseleng. -Dikgopolo di hlakahlakane. -Ga go peakanyo goba tlemagano ya dikgopolo yeo e tšwelelago.	-Ga go boletwe selo ka hlogo yeo e filwego. -O tšwele tseleng kudukudu. -Diteng ga di nepiše ebile di hlakahlakane.

POLELO, MONGWALELO LE PALOBOHLATSE		14–15	11–12	8–9	5–6	0–3
<p>Segalo, retšistara, mongwalelo, tlotlontšu ya maleba ya morerole dikamano Kgetho ya mantšu Tirišo ya polelo le melawana, maswao, popopolelo le mopeleto.</p> <p>MEPUTSO YE 15</p>	<p><u>Legato la godimo</u></p>	<p>-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana kudukudu le morero, baamogedi le dikamano. -Polelo ke ya boitshepo, ya go nona, ya maatlakgogedi -Polelo e na le segalo sa go ba le maatlakgogedi ebile e nonne ka mebolelwana ya go kgahliša. -Ga go na le ge e ka ba phošwana e tee ya popopolelo le mopeleto. -Polelo e beakantšwe ka bokgwari bja maemo a godimodimo.</p>	<p>-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana gabotsebotse le morero, baamogedi le dikamano. -Polelo e na le maatla, ya segalo sa maleba. -Diphošo tša popopolelo le mopeleto ga se tše kae. -Polelo e beakantšwe gabotsebotse.</p>	<p>-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana gabotse le morero, baamogedi le dikamano. -Tirišo ya maleba ya polelo e dira gore molaetša o kwagale. -Segalo ke sa maleba. -Mebolelwana e dirišitšwe go godiša boleng bja diteng.</p>	<p>-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana gannyane le morero, baamogedi le dikamano. -Tirišo ya polelo ke ya motheo. -Segalo le mošito ga se tša maleba. -Tlotlontšu ke ye nnyane kudu.</p>	<p>-Polelo ga e kwešišagale. -Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu ga di sepelelane le morero, baamogedi le dikamano. -Tlotlontšu ke ye nnyane kudukudu moo e lego gore e dira gore ditaba di se kwešišagale.</p>

		13	10	7	4	
	<u>Legato la fase</u>	-Polelo ya maemo a godimodimo ya go ba le segalo se maatla. -Ga go na le ge ekaba phošwana e tee ya popopolelo goba mopeleto -Polelo e beakantšwe ka bokgwari.	-Polelo ke ya maemo a godimo ya go ba le maatlakgogedi. -Segalo ke sa maleba sa go ba le maatlakgogedi. -Diphošwana tše nnyane tša popopolelo le mopeleto. -Polelo e beakantšwe gabotse.	-Tirišo ya polelo e a kgotsofatša eupša e na le diphošo. -Segalo se a kgotsofatša eupša mebolelwana ga se ya dirišwa o kaalo.	-Polelo ga e kgotsofatše -Ga go phapantšho ya mafoko. -Tlotlontšu ga se ye kaalo.	
SEBOPEGO		5	4	3	2	0–1
Dinyakwa/dipharologantšho tša setšweletšwa. Tšwetšopele ya ditemana le tlhamo ya mafoko MEPUTSO YE 5		-Tšwetšopele ya sererwa ke ya maemo a godimodimo. -Tlhalošo ya dikgopolo ke ya maemo a godimodimo. -Tlhamo ya mafoko le ditemana ke ya go ikgetha, ya maemo a godimodimo.	-Tatelano ye botse ya tšwetšopele ya dintlha. -Tlemagano ye botse ya dintlha le dikgopolo. -Mafoko le ditemana di beakantšwe ka makgethe.	-Dintlha tša maleba di tšweleditšwe. -Mafoko le ditemana di hlamegile gabotse. -Taodišo e a kwagala.	-Dintlha tša maleba ga se tše kae. -Mafoko le ditemana di na le diphošo. -Taodišo e a kwagala eupša e na le mafokodi.	-Dintlha tša maleba ga di gona. -Mafoko le ditemana di fošagetše. -Taodišo ga e kwagale.
KABO YA MEPUTSO		43–50	33–40	23–30	13–20	0–10

KAROLO YA B: RUBRIKI YA GO SWAYA DITŠWELETŠWA TŠE TELELE TŠA TIRIŠANO TŠA SEPEDI LELEME LA GAE [MEPUTSO YE 25]

Dinyakwa	Bokgoni bja go ikgetha	Bokgoni bja maemo	Bokgoni bja magareng	Bokgoni bja motheo	Ga go bokgoni
DITENG, PEAKANYO LE SEBOPEGO	13–15	10–12	7–9	4–6	0–3
<p>-Go araba dipotšišo le dikgopolo</p> <p>-Tatelanyo le peakanyo ya dikgopolo</p> <p>-Morero, baamogedi, dinyakwa/dipharologantšho le dikamano</p> <p>MEPUTSO YE 15</p>	<p>-Bokgoni bja go araba potšišo ke bja maemo a godimodimo go fetiša.</p> <p>-Dikgopolo ke tše bohlale tša go tšwa mahlalagading.</p> <p>-Tsebo ye e tseneletšego ya dinyakwa tša mohuta wa setšweletšwa.</p> <p>-Ditaba di nepiša setšweletšwa thwi.</p> <p>-Tlemagano ya diteng le dikgopolo ke ya maemo a godimo.</p> <p>-Tlhalošo ya ditaba ke ya maemo a godimo ebile e thekga sererwa.</p> <p>-Sebopego ke sa maleba sa go sepelelana le setšweletšwa.</p>	<p>-Bokgoni bjo bobotsebotse bja go araba potšišo bjoo bo laetšago tsebo ye botse ya mohuta wa setšweletšwa.</p> <p>-Ditaba di nepiša setšweletšwa.</p> <p>-Molekwa ga se a tšwa tseleng.</p> <p>-Tlemagano ya diteng le dikgopolo ke ye botse.</p> <p>-Tlhalošo ya ditaba ke ye botse ebile e thekga sererwa.</p> <p>-Sebopego ke sa maleba eupša se na le diphošwana di se kae.</p>	<p>-Bokgoni bja go kgotsofatša bja go araba potšišo bja go laetša tsebo ya mohuta wa setšweletšwa.</p> <p>-Go na le nepišo eupša go na le go tšwa tseleng gannyane.</p> <p>-Tlemagano ya dikgopolo le dikamano e a kgotsofatša.</p> <p>-Tlhalošo ya ditaba e a kgotsofatša ebile thekga sererwa.</p> <p>-Sebopego ke sa maleba eupša se na le diphošo tše dintšinyana.</p>	<p>-Bokgoni bja motheo bja go araba potšišo bja go laetša tsebo ye nnyane ya dinyakwa tša mohuta wa setšweletšwa.</p> <p>-Go na le nepišo ye nnyane ya setšweletšwa eupša go na le go tšwa tseleng.</p> <p>-Tlemagano ya diteng le dikgopolo ga se ye kaalo.</p> <p>-Tlhalošo ya ditaba ke ya motheo ebile e thekga sererwa gannyane.</p> <p>-Ga se a šomiša melao ya sebopego ka tshwanelo.</p> <p>-Go tlogetšwe dintlha tše bohlokwa.</p>	<p>-Karabo ya gagwe ga e laetše tsebo le ye nnyane ya mohuta wa setšweletšwa.</p> <p>-Molaetša ga o tšwelele gabotse ka ge molekwa a tšwele tseleng kudukudu.</p> <p>-Ga go tlemagano ya diteng le dikgopolo. Ditaba di hlalošwa gannyane.</p> <p>-Sebopego sa setšweletšwa ga se sona.</p>

	9–10	7–8	5–6	3–4	0–2
<p>POLELO, SETAELE LE PALOBOHLATSE</p> <p>Segalo, retšistara, setaele, morero, baamogedi le dikamano Tirišo ya polelo le melawana Kgetho ya mantšu Maswao le mopeleto</p> <p>MEPUTSO YE 10</p>	<p>-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana gabotsebotse le morero, baamogedi le dikamano. -Polelo e nepagetše ebile e hlamegile gabotse. -Ga go na le ge e ka ba phošo e tee.</p>	<p>-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana gabotse le morero, baamogedi le dikamano. -Polelo ga e na diphošo tša popopolelo ebile e hlamegile gabotse. -Tlotlontšu ke ye ntši. -Gantši ga go diphošo.</p>	<p>-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana le morero, baamogedi le dikamano. -Diphošo tša popopolelo ga se tše ntši. -Tlotlontšu ke yeo e lekanetšego. -Diphošwana tšeo di lego gona ga di fetošo molaetša.</p>	<p>-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu ga di sepelelane gabotse le morero, baamogedi le dikamano. -Popopolelo ga se yeo e nepagetšego ebile e tletše ka diphošo. -Tlotlontšu ga se ye ntši -Molaetša o a tšwelela eupša o arošitšwe.</p>	<p>-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu ga di sepelelane le morero, baamogedi le dikamano. -Sengwalo se tletše ka diphošo ebile se hlakahlakane. -Tlotlontšu yeo e lego gona ga e sepelelane le morero le ga nnyane. -Molaetša ga o tšwelele le ga nnyane.</p>
KABO YA MEPUTSO	22–25	17–20	12–15	7–10	0–5

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1****Mokgwa wa go swaya taodišo**

- Diteng (dintlha tša diteng di amane le sererwa) = meputso ye 25(**D**)
Kabo ya meputso:
25=10
24-22=09
29-19=08
18-16=07
15-13=06
12-10=05
09-07=04
06-04=03
03-01=02
- Peakanyo/thulaganyo: mmepe wa monagano (Sengwalwaakanywa sa mathomo) = meputso ye 5 (**PM**)
- Mongwalelo:
Tirišo ya polelo = meputso ye 10 (**MTP**)
Khuduego = meputso ye 3 (**MK**)
- ~~Palobohlatse~~/padišišobohlatse = meputso ye 2 (**PB**)
- Sebopego: matseno, mmele, mafetšo, mafoko le ditemana (dikgopolo) = meputso ye 5 (**S**)

(Ge molekwa a hweditše meputso ya godimo ka diteng a Abelwe meputso ya godimo go tirišo ya polelo)

(Diriša leswao la $\sqrt{\quad}$ fao go lego ntlha)

Ditaodišo tšeo di botšišitšwego**1.1 Taodišokanegelo**

le

1.2 Tihalošo

Yona e laodiša kanegelo goba tiragalo ye e fetilego. E ka ngwalwa go tšwa lehlakoreng le lengwe le le lengwe.

Diponagalo tša taodišokanegelo:

- Go šomišwe thulaganyo ya go kgodiša.
- Gantši taodišo ye e ngwalwa ka lebaka le le fetilego.
- Bangwadi ba bangwe ba šomiša lebaka la bjale go hlola moya wa bokgauswi le tebanyo.
- Ditemana tša matseno di swanetše go tanya šedi ya mmadi.
- Kanegelo ge e le ye botse e swanetše go ba le ntlha ye e e laetšagothumo ya moswananoši ya go kgahliša le go kgotsofatša.

- Go šomišwe polelotebanyi mo go hlokegagogo matlafatša moanegwa, polelotharedi le yona e ka dirišwa gore mmadi a se ke a ikamanya le mmoledi.
- Kgahlego ya mmadi e swanetše go lotwa go fihla mafelelong.
- Taodišo ya go anegwa gantši e na le mokgwa wa go hlaloša tiragalo.

GOBA

1.3 Taodišotlhaloši

Tlhalošo

Ka taodišotlhaloši, mongwadi o hlaloša maemo a ditaba goba selo se sengwe gore mmadi a kgone go itemogela sona. Mo taodišong ye go hlalošwa bohlokwa bja gore batho ba swanetše go bolela phatlalatša mo ba tlaišwago gona.

Diponagalo tša taodišotlhaloši:

- Mongwadi o swanetše go hlagiša seswantšho ka mantšu.
- Go kgethwe mantšu le dikgopolo ka tlhokomelo gore go fihlelelwe seo se nyakegago.
- Dikakanyo malebana le go bona, go kwa, go kgwatha, modumo le tatso di ka šomišwa go dira gore tlhalošo e kwešišege.
- Dikapolelo di dirišwe ka tsela ya maleba.
- Boitemogelo bja hlogo yeo go ngwalwago ka yona, bo elwe šedi.

GOBA

1.4 Taodišokgadimo/kgopodišišo/keleletšo

Tlhalošo

Ka taodišokgadimo ke mo mongwadi o hlagišago kgopolo gomme a tšweletša maikutlo a gagwe go ya ka fao a gopolago ka gona.

Diponagalo tša taodišokgadimo

- Maikutlo le khuduego di kgatha tema ye bohlokwa taodišong ye.
- Karolo ye kgolo ya taodišo e ka ba tlhalošo ya tiragalo ye e fetilego.
- Ditlhalošo di swanetše go kwagala di be di ikemišetše go tsošološa maikutlo a mongwadi go mmadi.
- Dikgopolo tšeo di hlagišwago di swanetše go tšweletša bonnete bja mongwadi le boyena bja gagwe.

GOBA

1.5 Taodišongangišano

le

1.2 Tihalošo

Ka taodišongangišano mongwadi o na le kgopolo ye e itšego gomme o fa dintlha tša go fahlela goba go thekga maemo a gagwe. Kgopolo ya mongwadi e swanetše go kwešišega taodišong ka moka. Ka taodišo ye mongwadi o leka go kgodiša goba go fekeetša mmadi gore a kwane le kgopolo ya gagwe. Thumo e hlaloša gabotse fao mongwadi a emego gona le gore ke ka lebaka la eng a realo.

Diponagalo tša taodišongangišano:

- Mongwadi o swanetše go thoma ka go tšea lehlakore, a laetše kgopolo ya gagwe ka tsela ya maatlakgogedi mabapi le hlogo.
- O swanetše go fa dintlha tša go fahlela kgopolo ya gagweka go nganga e le ge a šireletša maemo a gagwe.
- Dikgopolo tše maatla di tšweletšwe nyanyeng ka ge taodišo ye e ama maikutlo a mongwadi.
- Ditlabelo tša makgethe le tsebo ya go kgodiša di swanetše go šomišwa.
- Polelo e swanetše go ba ye maatla gore e hlohle maikutlo a mmadi, e se be ye mpe ya maroga.
- Thumo le yona e swanetše go ba ye maatla, ya go kwagala le go kgodiša gomme e laetše kgopolo ya mongwadi.

GOBA**1.6 Taodišokahlaahlo****Tihalošo**

Taodišo ye ga e na maikutlo a mongwadi. Yona e leka go tšweletša mahlakore a mabedi ka go lekana. Mongwadi o hlokomela dintlha tša go fapana tša hlogo ye gomme a hlagiša dikgopolo tša go fapana ntle le go tšea lehlakore. Mongwadi a ka ba le thumo ye e itšego mafelelong a taodišo, eupša dintlha tša go thekga goba go ganetša di swanetše go lekalekana le go kwagala.

Diponagalo tša taodišokahlaahlo:

- Mongwadi o swanetše go kwešiša le go lebeledišiša mahlakore a mabedi a taodišo ntle le go tšea lehlakore.
- Dikgopolo di hlagišwe ka mokgwa wa go thulana efela di sa tšee lehlakore.
- Taodišo e swanetšwe go kwagala le go ikema ka dintlha. Seo se ra gore e se huetšwe ke maikutlo a mongwadi.
- Dikahlaahlo e be tša moya wo o fodilego, tša go naganwa gabotse le go thekgwa ka tshwanelo.
- Segalo e be sa go hloka khuduego eupša e be seo se kgodišago sa go hloka lenyatšo.

- Mongwadi a ka fa maikutlo a gagwe mafelelong a taodišo eupša seo e se be thumo ya taodišo.
- Go rungwe ka go fa taetšo ya dikgopolo tše di itšego.

1.7.1 Taodišokanegelo/tlhaloši/kgopodišišo/kahlaahlo

le

1.7.2 Tlhalošo

Diswantšhong tše balekwa ba tla tšweletša dikgopolo le maikutlo ka go ngwala taodišokanegelo/tlhaloši/kgadimo/kahlaahlo go ya ka kwešišo ya bona.

Diponagalo tša taodišo ya go tšweletša dikgopolo/maikutlo go ya ka seswantšho:

- Kwešišo ya makgonthe ya seswantšho e a nyakega.
- Pele mongwadi a ngwala taodišo ye, o swanetše go ba a na le tsebo ye e tseneletšego ya seo a tlogo ngwala ka sona.
- Go be le moela wa thulaganyo.
- Mongwadi o swanetše go fa kgopolokgolo yeo e tšweletšwago ke seswantšho.
- Dikgopolo di swanetše go beakanywa ka tatelano le kwešišego.

(Le dintlha tše dingwe tše di amanago le seswantšho di amogelwe)

PALOMOKA YA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO

2.1 Lengwalo la segwera

Mokgwa wa go swaya

- Diteng (Dintlha tša diteng di amane le sererwa) meputso ye 8 **(D)**
8=7
7=6
6=5
5=4
4=3
3=2
1=1
- Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 **(P)**
- Mmepe wa monagano = moputso o 1 **(M)**
- Sebopego – **(S)**
atrese le tšatšikgwedi = meputso ye 2
matseno = moputso o 1
mafetšo = moputso o 1

Polelo, setaele/mongwalelo le palobohlatse/padišišobohlatse = meputso ye 10

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 **(TP)**
- Maikutlo/khuduego/moya/atmosfere/segalo = meputso ye 2 **(K)**
- ~~Palobohlatse~~/padišišobohlatse = moputso o 1 **(PB)**

Diponagalo:

- Atrese e tee fela, ya mongwadi gomme e laetše tšatšikgweri.
- Tumedišo ya segwera.
- Go be le matseno, mmele le mafelelo.
- Madume e be ao e sego a semmušo.
- Morero o elwe hloko.
- Polelo e be ya maleba, ye bonolo.
- Mongwalelo le retšistara di dirišwe ka nepagalo.
- Mafetšo a segwera a latelwe ke leina/sereto sa mongwadi.

2.2 Poledišano**Mokgwa wa go swaya**

- Diteng = meputso ye 8 **(D)**
- Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 **(P)**
- Mmpepe wa monagano = moputso o 1 **(M)**
- Sebopego = meputso ye 4 **(S)**
 - baanegwa = moputso o 1
 - dikgorwana = moputso o 1
 - ditaetšosefala = moputso o 1
 - polelo ye kopana = moputso o 1

Polelo, setaele/mongwalelo le palobohlatse/padišišobohlatse = meputso ye 10

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 **(TP)**
- Maikutlo/khuduego/moya/atmosfere/segalo = meputso ye 2 **(K)**
- ~~Palobohlatse~~/padišišobohlatse = moputso o 1 **(PB)**

Diponagalo:

- Poledišano e be magareng ga batho ba babedi goba go feta.
- Poledišano ya baanegwa e tle ka mokgwa wa go šielana.
- Maina a baanegwa a be ka letsogong la ngele la letlakala.
- Leswao la kgorwana le laetšwe ka morago ga leina la seboledi.
- Polelo ya seboledi se sengwe le se sengwe e thome mothalading wo mofsa.
- Mašakana a šomišwe go laetša seo se diregago.
- Palo ya mantšu a ka mašakaneng e se balwe bjalo ka mantšu ao a nyakegago a diteng.

2.3 Polelo

Mokgwa wa go swaya

- Diteng (dintlha, retšistara le segalo) = meputso ye 8 **(D)**
- Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 **(P)**
- Mmepe wa monagano = meputso ye 2 **(M)**
- Sebopego (matseno, mmele, mafetšo) = meputso ye 3 **(S)**

Polelo, setaele/mongwalelo le palobohlatse/padišišobohlatse = meputso ye 10

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 **(TP)**
- Maikutlo/khuduego/moya/atmosfere/segalo = meputso ye 2 **(K)**
- ~~Palobohlatse~~/padišišobohlatse = moputso o 1 **(PB)**

Diponagalo:

- Matseno a polelo a goge šedi ya baamogedi ba tshedimošo.
- Mongwalelo laetše gore polelo e fiwa neng, kae, ka lebaka la eng le nepo.
- Dintlha di tšweletšwe go ya ka peakanyo go tšweletša morero.
- Moela wa dikafoko o fokotšwe gore polelo e be le mohlodi.
- Go dirišwe mafoko a makopana go tšweletša dikgopolo tše bonolo, ka mehlala ya go tlwaelega.
- Thumo ya polelo e bohlokwa kage e laetša kakaretšo ya diteng ka boripana.

2.4 **Pego ya semmušo****Mokgwa wa go swaya**

- Diteng (dintlha, retšistara le segalo) = meputso ye 8 **(D)**
- Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 **(P)**
- Mmepe wa monagano = meputso ye 2 **(M)**
- Sebopego (matseno, mmele, mafetšo) = meputso ye 3 **(S)**

Polelo, setaele/mongwalelo le palobohlatse/padišišobohlatse = meputso ye 10

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 **(TP)**
- Maikutlo/khuduego/moya/atmosfere/segalo = meputso ye 2 **(K)**
- ~~Palobohlatse~~/padišišobohlatse = moputso o 1 **(PB)**

Diponagalo:

- Hlogotaba e goge šedi.
- Dihlogwana di ngwalwa ka ditlhaka tše dikgolo.
- Mongwalelo o laetše:
 - Matseno ao a laetšago gore pego e ngwalwa ke mang, e ya go mang, tšatšikgwedi le boithekgo/bokamorado/tikologo.
 - Mmele o laetše diteng go ya ka morero, dinyakišišo le bohlatse.
 - Mafelelo a laetše ditšhišinyo tšeo di ka tšewago, tharollo le mosaeno wa mmegi.

2.5 **Taodišwana(Athikele) ya kgatišobaka/kuranta****Mokgwa wa go swaya**

- Diteng (dintlha, retšistara le segalo) = meputso ye 8 **(D)**
- Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 **(P)**
- Mmepe wa monagano = meputso ye 2 **(M)**
- Sebopego (matseno, mmele, mafetšo) = meputso ye 3**(S)**

Polelo, setaele/mongwalelo le palobohlatse/padišišobohlatse = meputso ye 10

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 **(TP)**
- Maikutlo/khuduego/moya/atmosfere/segalo = meputso ye 2 **(K)**
- ~~Palobohlatse~~/padišišobohlatse = moputso o 1**(PB)**

Diponagalo:

- Hlogo e goge šedi gomme e kgahliše.
- Tšatšikgweni le leina la mmegi di bohlokwa.
- Diteng le mantšu di lebane thwii le baamogedi ba tshedimošo.
- Kgahlego ya mmadi.
- Polelo le retšistara e be tše di lebanego le taodišwana.
- Morero o elwe hloko.

2.6. **(a) Ditshwayotshwayo – Tshkaseko ye kopana ya puku****Mokgwa wa go swaya**

- Diteng(dintlha (kakaretšo le molaetša), retšistara le segalo) = meputso ye 8 **(D)**
- Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 **(P)**
- Mmepe wa monagano = meputso ye 2 **(M)**
- Sebopego (leina la puku, leina la mongwadi, leina la khamphani ya kgatišo) = meputso ye 3 **(S)**

Polelo, setaele/mongwalelo le palobohlatse/padišišobohlatse = meputso ye 10

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 **(TP)**
- Maikutlo/khuduego/moya/atmosfere/segalo = meputso ye 2 **(K)**
- ~~Palobohlatse~~/padišišobohlatse = moputso o 1 **(PB)**

Diponagalo:

- Taetšo ya leina la puku.
- Leina la mongwadi wa puku.
- Khamphani ya kgatišo.
- Theko ya puku.
- Molaetša wa puku.
- Kakaretšo ya puku: dintlha tša kakaretšo di lebane le tlhohleletšo.

(b) Ditshwayotshwayo**Mokgwa wa go swaya**

- Diteng (dintlha (kakaretšo le molaetša), retšistara le segalo) = meputso ye 8 **(D)**
- Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 **(P)**
- Mmepe wa monagano = meputso ye 2 **(M)**
- Sebopego (leina la puku, leina la mongwadi, leina la khamphani ya kgatišo) = meputso ye 3 **(S)**

Polelo, setaele/mongwalelo le palobohlatse/padišišobohlatse = meputso ye 10

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 **(TP)**
- Maikutlo/khuduego/moya/atmosfere/segalo = meputso ye 2 **(K)**
- Palobohlatse/padišišobohlatse = meputso o 1 **(PB)**

Diponagalo:

- Sebopego (diteng, thulaganyo, mongwalelo)
Diteng, mohlala: direrwa go swana le setšo, leago, Sekriste, politiki, bjj.
Thulaganyo, mohlala: matseno, mmele le mafelelo.
Mongwalelo, mohlala: tirišo ya polelo le maikutlo.

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 50
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 100